

КАЗАН (ИДЕЛ БУЕ) ФЕДЕРАЛЬ УНИВЕРСИТЕТЫНЫҢ
АЛАБУГА ИНСТИТУТЫ
ФИЛОЛОГИЯ ҺӘМ ТАРИХ БҮЛЕГЕ
ТАТАР ФИЛОЛОГИЯСЕ КАФЕДРАСЫ

**М.Г.ФӘЙЗУЛЛИНА ИСЕМЕНДӘГЕ I БӨТЕНРЭСӘЙ
ФӘННИ-ГАМӘЛИ КОНФЕРЕНЦИЯСЕ**

ПРОГРАММА СЫ

**«ТУГАН ТЕЛЛӘРНЕ ҺӘМ ӘДӘБИЯТНЫ ӨЙРӘНҮ, УКЫТУНЫҢ
ТЕОРЕТИК ҺӘМ МЕТОДИК АСПЕКТЛАРЫ:
ТАРИХ ҺӘМ ХӘЗЕРГЕ ЗАМАН» /
«ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИЗУЧЕНИЯ
И ПРЕПОДАВАНИЯ РОДНЫХ ЯЗЫКОВ И ЛИТЕРАТУР: ИСТОРИЯ И
СОВРЕМЕННОСТЬ»**

АЛАБУГА
4 октябрь, 2024 ел

Хөрмәтле татар теле һәм әдәбияты укытучылары, студентлар !

Конференция эшендә катнашуыгыз өчен сезгә тирән ихтирамыбызны һәм рәхмәтебезне белдерәбез. Әлеге конференция әдәбият галиме, мөгаллимә, Алабуга институтында татар филологиясе кафедрасының беренче мөдире, татар хатын-кызлары арасында беренче филология фәннәре кандидаты Маһинур Гайнулла кызы Фәйзуллинаның тууына 123 ел тулуга багышлана. М.Г.Фәйзуллинаның тормышы, эшчәнлегә Алабуга белән тыгыз бәйле. Ул шәһәрдә татар мәдәниятен үстерү буенча зур эшчәнлек алып бара, шуңа да хаклы рәвештә Алабуганың Мактаулы гражданы дигән дәрәжәле исемгә лаек була. Маһинур Гайнулла кызы башлаган эш уңышлы туфракка төшеп, Алабуга институты бу елларда меңләгән татар теле һәм әдәбияты укытучылары эзерләп чыгарды, алар Татарстанда, илебезнең төрле төбәкләрендәгә мәктәпләрдә, көллиятләрдә һәм югары уку йортларында эшлиләр.

Агымдагы елда Казан университеты үзенең 220 еллыгын бәйрәм итә. 125 еллык тарихы булган Алабуга институты – бүгенге көндә Казан федераль университетының аерылгысыз бер тармагы. Зур юбилей уңаеннан Алабуга институтында күптөрле чаралар үтә. Бүгенге конференциянең дә шушы бәйрәм кысаларында үтүе игътибарга лаек.

Конференция эшендә Татарстан, Башкортостан югары һәм махсус урта уку йортлары мөгаллимнәре һәм студентлары катнаша.

КОНФЕРЕНЦИЯНЕҢ ЭШ ТӘРТИБЕ/ ПЛАН РАБОТЫ КОНФЕРЕНЦИИ

8.00 – 9.00 – Конференциядә катнашучыларны теркәү.

9.00 – 9.30 – М.Г. Фәйзуллинаның мемориаль тактасына чәчәкләр салу тантанасы

9.40 – 11.40 – Секция утырышлары. Йомгаклау.

Секция 1. М. Г. Фәйзуллинаның фәнни һәм әдәби-ижтимагый эшчәнлегә

Секция 2. Заманча мәктәп шартларында татар теле һәм әдәбиятын укыту

Секция 3. Татар теленең актуаль мәсьәләләре, мәдәниягә аралашу чарасы буларак сәнгати тәржемә.

Секция 4. Идел һәм Урал бие халыкларының әдәбияты һәм мәдәнияте.

8.00 – 9.00 – регистрация участников конференции.

9.00-9.30 – церемония возложения цветов к мемориальной доске М. Г. Файзуллиной.

9.40-11.40 – секционные заседания.

Секция 1. Научная и литературно-общественная деятельность М. Г. Файзуллиной

Секция 2. Преподавание татарского языка и литературы в условиях современной школы.

Секция 3. Актуальные вопросы татарского языка, художественный перевод как средство межкультурного общения.

Секция 4. Литература и культура народов Поволжья и Приуралья.

Секция 1.
М. Г. ФӘЙЗУЛЛИНАНЫҢ ФӘННИ ҺӘМ ӘДӘБИ-ИЖТИМАГЫЙ
ЭШЧӘНЛЕГЕ

Секция житәкчесе:
Габидуллина Ф.И., филология фәннәре кандидаты,
Казан федераль университетының
Алабуга институты татар филологиясе кафедрасы доценты

Эш барышы: **9.40 – 11.40** Ауд. **52**
I. Конференциядә катнашучыларны сәламләү сүзе.
II. Катнашучыларның чыгышлары.
III. Йомгаклау.

Чыгышлар:

1. **Габидуллина Ф.И.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *М. Фәйзуллинаның фәнни эшчәнлегендә М. Жәлил ижаты.*
2. **Даутов Г.Ф.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *М. Фәйзуллинаның публицистик эшчәнлеге.*
3. **Камаева Р.Б.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *М. Фәйзуллинаның педагогик эшчәнлеге.*
4. **Мукимова Г.Ф., Юнусова Э.Ф.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Маһинур Фәйзуллинаның тормыш юлы. (Фәнни житәкче: ф.ф.к., доц. Даутов Г.Ф.)*
5. **Сәхәбетдинова Ә.Б.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Маһинур Фәйзуллина – әдәбият белгече, педагог, мәгърифәтче. (Фәнни житәкче: ф.ф.к., доц. Габидуллина Ф.И.)*
6. **Сәхәбиева Г.Х.** (Казан федераль университетының Алабуга институты “Университет” гомуми белем бирү мәктәбе, Алабуга шәһәре, Татарстан) *КФУның Алабуга институты галимнәре истәлекләрендә М. Фәйзуллина.*
7. **Хәйруллина Э.С.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Г. Әпсәләмовның “Яшел Яр” романында укытучы образы.*

Секция 2
ЗАМАНЧА МӘКТӘП ШАРТЛАРЫНДА ТАТАР ТЕЛЕ ҺӘМ
ӘДӘБИЯТҮН УКЫТУ

Секция житәкчесе:
Камаева Р.Б. филология фәннәре докторы,
Казан федераль университетының
Алабуга институты татар филологиясе кафедрасы профессоры

Эш барышы: **9.40 – 11.40** Ауд. **48**
I. Конференциядә катнашучыларны сәламләү сүзе.
II. Катнашучыларның чыгышлары.
III. Йомгаклау.

Чыгышлар:

1. **Ахметшина А.Ф., Семенова Н.Н.** («Адымнар-Алабуга» күптелле белем бирү комплексы, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Театральләштерү алымы аша әдәби уку һәм әдәбият дәресләрендә укучыларның иҗади сәләтләрен үстерү.*
2. **Гафиятуллина Э.Х.** (Казан энергетика көллияте, Казан шәһәре, Татарстан) *Татар теле һәм әдәбияты дәресләрендә укучыларның иҗади сәләтен үстерү.*
3. **Гимадиева Р.Р.** (Казан федераль университетының Филология һәм мәдәниягә багланышлар институты, Казан шәһәре, Татарстан) *Татар бәетләрен өйрәнүдә инновацион уку-укыту алымнары аша мәдәниягә диалогка ирешү алымнары.*
4. **Гыйльфанова Р. Н.** (МБГБУ “Нөнәгәр урта гомуми белем бирү мәктәбе”, Балтач муниципаль районы, Татарстан) *Толерантлы шәхес тәрбияләүдә туган тел укытучысының роле.*
5. **Данилова З.С., Әшрәфуллина Р.И.** («Адымнар-Алабуга» күптелле белем бирү комплексы, «10 нчы күппрофильле лицей» гомуми белем муниципаль бюджет учреждениесе, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Татар теле дәресләрендә сүз басымын өйрәтүдә заманча алымнар.*
6. **Камаева Р.Б.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан). *Укучыларның белемнәрен яңача бәяләү системасы*
7. **Мансуров И. С.** (Стерлитамакский филиал Уфимского университета науки и технологий, г.Стерлитамак, Башкортостан) *Некоторые научные и учебно-методические работы по татарской литературе Башкортостана.*
8. **Салихова И.Ф.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Заманча татар теле дәресе. (Фәнни җитәкче: ф.ф.д. Камаева Р.Б.)*
9. **Фатыхова Э.Р.** («Аерым предметлар тирәнтен өйрәнелә торган 85 нче урта гомуми белем мәктәбе» гомуми белем муниципаль бюджет учреждениесе, Казан шәһәре, Татарстан) *Туган (татар) тел дәресләрендә текст өстендә эш алымнарын куллану аша уку грамоталылыгын үстерү.*

Секция 3.

ТАТАР ТЕЛЕНЕҢ АКТУАЛЬ МӘСЪҖЛӘЛӘРЕ. МӘДӘНИЯГА АРАЛАШУ ЧАРАСЫ БУЛАРАК СӘНГАТИ ТӘРҖЕМӘ

Секция җитәкчесе:

Хәйруллина Ә.С., филология фәннәре кандидаты,
Казан федераль университетының
Алабуга институты татар филологиясе кафедрасы доценты.

Эш барышы: **9.40 – 11.40** Ауд. **48**

I. Конференциядә катнашучыларны сәламләү сүзе.

II. Катнашучыларның чыгышлары.

III. Йомгаклау.

Чыгышлар:

1. **Ахмадуллина Н.К.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *М.Хәбибуллинның “Кубрат хан” романында фразеологизмнарның морфологик-синтаксик үзенчәлекләре. Фәнни җитәкче: ф.ф.д., проф.Камаева Р.Б.)*
2. **Акмухаммедов Т.Ч., Гылыджова А.Й.** (Туркменский национальный институт

- мировых языков им. Довлетмаммета Азади. Ашхабад, Туркменистан) *Лингвокультурные особенности англоязычного туристического дискурса.*
3. **Гильметдинова Ф.Ф.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан). *Татар телендә әҗәмлә кисәкләренең аналитик һәм синтетик бәйләнеш чаралары.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.к., доц. Хәйруллина А.С.)
 4. **Гельдиева О.А.** (Туркменский национальный институт мировых языков им. Довлетмаммета Азади. Ашхабад, Туркменистан) *Использование интерактивных методов на занятиях иностранного языка.*
 5. **Гылыджова А.Ю.** (Туркменский национальный институт мировых языков им. Довлетмаммета Азади. Ашхабад, Туркменистан) *Сравнительное изучение туркменского и английского языков.*
 6. **Зиганшина А.Ш.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан). *Татар телендә бер тамырдан ясалган фигыльләр һәм аларны мәктәптә өйрәнү.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.к., доц. Хәйруллина А.С.)
 7. **Исмагилова Г.Р.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Н.Фәттахның “Ител суы ака торур” романында тарихи сүзләр.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.д., проф.Камаева Р.Б.)
 8. **Петухова В.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан). *Татар теле дәресләрендә, ИКТ кулланып, сыйфатны өйрәнү.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.к., доц. Хәйруллина А.С.)
 9. **Садыкова Ф.Ф.** (Казан шәһәре Совет районы «Унбер» күппрофильле лицее, Казан шәһәре, Татарстан) *Татар телендә алынма лексика (Фатих Кәрим әсәрләре материалында).*
 10. **Сәхәбиева А.М.** (Алабуга муниципаль районының “2 нче урта гомуми белем мәктәбе” муниципаль бюджет белем бирү учреждениесе, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Мәдәниятләр диалогы контекстында милли телләр һәм әдәбият.*
 11. **Хаматнурова З.М.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Тел белемендә оксюмороннар.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.д., проф.Камаева Р.Б.)

Секция 4.

Идел һәм Урал буе халыкларының әдәбияты һәм мәдәнияте

Секция житәкчесе:

Даутов Г.Ф.

филология фәннәре кандидаты,
Казан федераль университетының

Алабуга институты татар филологиясе кафедрасы доценты

Эш барышы: **9.40 – 11.40** **Ауд. 52**

I. Конференциядә катнашучыларны сәламләү сүзе.

II. Катнашучыларның чыгышлары.

III. Йомгаклау.

Чыгышлар:

1. **Арсланова А.Ф.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Х.Сарьян иҗатында милли йолалар һәм горейф-гадәтләр бирелеше.* (Фәнни әҗитәкче: ф.ф.к., доц.Габидуллина Ф.И.)

2. **Валижонова М.** (Кокандский государственный педагогический институт им.Мукими, г.Коканд, Узбекистан). *Формирование теории Тариката, взаимосвязь Тариката и Силсилы.*
3. **Габдрахманова Г.Р.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *К.Насыйриның фәнни һәм методик эшчәнлеге.*
4. **Гатиятуллина Ю.С.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Рәдиф Гаташ поэзиясендә милли һәм гомумкешелек проблемалар. (Фәнни җитәкче: ф.ф.к., доц.Габидуллина Ф.И.)*
5. **Нафикова А.Г.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *К.Тинчуринның «Сүнгән йолдызлар» драмасында конфликт үзенчәлеге. (Фәнни җитәкче: ф.ф.к., доц. Даутов Г.Ф.)*
6. **Фаттахова Л.Ш.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Г.Бәшировның «Жидегән чишимә» романында ахлак проблемасы.*
7. **Шәйхетдинова А.Р** (Казан федераль университеты, Казан шәһәре, Татарстан) *К.Насыйри гыйльми эшчәнлегендә әдәбият белеме һәм әдәби тәнкыйть мәсьәләләре. (Фәнни җитәкче: ф.ф.к., доц. Каюмова Г.Ф.)*
8. **Шәйдуллина Г.Х.** (Алабуга муниципаль районының “3 нче урта гомуми белем мәктәбе” муниципаль бюджет белем бирү учреждениесе, Алабуга шәһәре, Татарстан) *Идел буе һәм Урал буе халыклары әдәбияты.*
9. **Ягудина Р.Р.** (Казан федераль университетының Алабуга институты, Алабуга шәһәре, Татарстан). *Әдәбиятта “аталар” һәм “балалар” проблемасының чагылышы. (Фәнни җитәкче: ф.ф.к., доц. Хәйруллина А.С.)*